

en spinnerij één firma worden. Welk een weelde, welk een macht zien zij in de toekomst voor zich! Ieder van hen droomt van de vervulling van illusies en leeft zich in in de gedachte aan het toekomstige millio-nairsschap. Van hen drieën is de zuster het felste, het meeste belust op het geld. Háár illusie is te worden opgenomen in de mon-daine wereld van het Noorden, een illusie die voor haar slechts met geld is te koopen. Het stuk behandelt de intrigues van deze drie mensen. Zij vechten niet alleen tegen de buitenwereld, maar vóór alles tegen elkaar en deinzen voor geen verraad terug.

Er ligt een verschil tusschen de beide eerste bedrijven en het laatste. Het begin is niet alleen het verhaal van drie geldzuchtige mensen, het is de tragedie van macht en onderdrukking, van redelooze winzucht van den werkgever tegenover een menschon-waardig bestaan van den arbeider. Scherp en meedoogenloos wordt hier aan het licht gesteld de oorzaak van deze maatschappelijke ellende: de harde, egoïstische zucht naar het „hebben”. De slechtheid dezer drie men-schen is begrijpelijk; zij komt voort uit de overwoekering van één hunner ondeugden. Zij worden door de maatschappij in staat gesteld aan die slechtheid toe te geven en de toeschouwer weet: zij zijn één uit velen. Hun strijd boeit, want het is een strijd uit het leven. Tegenover hen plaatst zich de figuur van een bankier, getrouwd met de zuster in deze familie. Hij ziet de offers, die de bevolking zal hebben op te brengen om deze drie mensen tot millionairs te maken. Hij weigert zijn steun en ontnemt daarmee zijn vrouw haar aandeel in de zaak. Hier valt de breuk in het stuk. Dank zij een diefstal,

door de beide broers gepleegd, krijgt deze man de macht, om het zoo verafschuwde plan te verijdelen. Maar hij, die gesloopt wordt door een hartkwaal en voelt aan het einde van zijn leven te staan, wil deze macht ge-bruiken slechts om zijn vrouw te straffen en om haar zelfzucht te beknotten, terwijl hij de beide broers de vrije hand laat voor hun plan. Zij, bezeten door haar begeerte, zet al haar krachten in om dezen opzet te verijdelen. Zij kwelt hem met woorden, op een wijze, die haar reeds vaak succes bracht, tot hij weer een aanval krijgt. Dàn onthoudt ze hem haar steun en brengt hem niet zijn medicijnen. Zij wacht; wacht, tot hij zelf de trap op-strompelt, om zijn medicijnen te halen. Zij wacht, terwijl hij worstelt tegen den dood, zij wacht, tot hij stervende neervalt.

En door deze laffe, minderwaardige strijd-wijze verliest het stuk zijn algemeen karak-ter. Hier is niet meer de tragedie van velen, hier is de daad van een enkeling, een daad, zoo onmenschelijk, dat niet slechts geld-zucht haar verklaren kan. Dit is de daad van een verdorven mensch. De climax van dit stuk ligt in deze daad. De logiek van de handeling is eraan opgeofferd; de afloop is nauwelijks meer belangrijk. Men blijft kil en onbevredigd. Er is geen troost, geen ant-woord, geen begrip voor de matelooze slecht-heid van deze vrouw. Alleen de vraag blijft: waarom? Zoo hier de strijd logisch ont-wikkeld was, zoo hier geschapen was de be-klemmende worsteling van een mensch voor de bevrediging van zijn begeerte, dan had dit stuk zijn rechtvaardiging gevonden. Maar deze worsteling is geëindigd in een eerlooze daad van een mensch, dien wij niet meer begrijpen. Ik werd mij van het falen van dit stuk het